

HALK KÜTÜPHANELERİ

HALK kütüphaneleri, ihtisas ve araştırma kütüphanelerinden farklı olarak kamuya yönelik kültür hizmeti verirler. UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi'ne göre halk kütüphanesi, kullanıcılarına her türlü bilgi ve enformasyonu gönüllü sağlayan yerel bir bilgi merkezidir. Halk kütüphanesinin görevleri, okuma alışkanlığını ve eğitimi desteklemek, kişisel gelişim için fırsatlar sağlamak, kültürlerarası diyalogu geliştirmek, bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerini geliştirmek, bireysel ve kendi kendine eğitimi desteklemektir.

Türkiye'de en eski örgütlenme yapısına sahip olan kütüphane türü

halk kütüphaneleridir. Ülkemizde halk kütüphanesi kavramı Cumhuriyet döneminde kullanılmaya başlanmıştır. Ancak işlevsel olarak halka ücretsiz kütüphane hizmeti verme işi çok daha eskilere dayanır. 1932 yılında 'Halk Evleri'nin kurulması ile halk kütüphanesi hizmetinin daha etkin olarak verilmeye başlanması sağlanmıştır. 1950'li yıllara kadar şehir kütüphanesi, umumi kütüphane, maarif kütüphanesi ve şehir kitaplığı gibi değişik adlarla kurulan ve Maarif Vekaletine bağlı olan bu tür kütüphaneler 1960 yılında Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile "halk kütüphanesi" adını almıştır.

"Hayat boyu öğrenme" kavramı halk kütüphaneleri ile birlikte anılmaktadır. Eğitimin örgün eğitim kurum-

larından sonra yaygın eğitim kurumları ile devam ettirilmesini öneren bu kavram öğrenmeyi insan hayatının tamamına yayan ve bilgi ihtiyaçlarını giderebilecekleri ortamları oluşturmayı amaçlayan bir çerçevedir. Bu çerçeve, sosyal ve kültürel faaliyetlerle desteklenmektedir. UNESCO kararlarında halk kütüphanelerinin, "bütün uygulamalı sanatların kültürel anlatımlarına erişim sağlama", "her düzeyde örgün eğitimi destekleme" gibi rollerinden söz edilmiştir.

Ülkemizde genel bir eğilim olarak halk kütüphaneleri, öğrencilerin ders çalışabilecekleri, ödev yapabilecekleri, sınavlara hazırlanabilecekleri güvenli bir ortam ve etüt merkezi olarak anlaşılmaktadır. Öğrencilerin kitapların olduğu mekanlarda bulunarak, en azından kitaplarla birlikte vakit geçirmesi, kitaplara göz âşinalığı geliştirmesi, ders çalışma aralarında herhangi bir kitaba duyabileceği ilgi.. gibi geliştirici beklentiler olumlu görülmektedir. Buna karşılık, halk kütüphanelerinin ödünç materyal (kitap, dergi vs.) alınan, kültürel faaliyetler yapılan, yaratıcı alan uygulamaları gerçekleştirilen, vatandaşları bilgi ile daha çok buluşturan, eğitime destek olan, boş zamanların olumlu değerlendirilmesini imkanı tanıyan kültür ortamları olarak geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Günümüzde halk kütüphanelerinin 7/24 hizmet vermesi, yerel yönetimlere devredilmesi gibi açılımlar tartışılmaktadır.

TÜİK'in 2019 verilerine göre Türkiye'de 1182 halk kütüphanesi bulunmaktadır. **Z**

KAYNAKÇA

- 1 Aynur Ersoy ve Bülent Yılmaz, "Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye'de Halk Kütüphaneleri", *Türk Kütüphaneciliği* 23, 4 (2009), 803-834.
- 2 Orhan Açıkgöz ve Bülent Yılmaz, "Türkiye'de Halk Kütüphanesi Hizmetlerinin Özel İdarelere Devri Konusunda Özel İdare Yöneticilerinin Görüşleri", *Türk Kütüphaneciliği* 27, 1 (2013), 136-153.
- 3 Bülent Yılmaz, "Türkiye'de Halk Kütüphanelerinin 7/24 Hizmet Vermesi Konusu", bbyhaber.com sitesi içinde, www.kisa.link/OzCW
- 4 "UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi, Kasım 1994", Çev. Yaşar Tonta, *Türk Kütüphaneciliği* 9, 2 (1995), 144-147. www.kisa.link/OzCW